

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

2/ 2023 г.

гр. София, 04.07.2024 год.

Върховен касационен съд на Република България, Общо събрание на Гражданска и Търговска колегии в съдебно заседание на 30 май 2024 год., в състав:

**ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГК,
ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
РЪКОВОДИТЕЛ НА ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ:**

МИМИ ФУРНАДЖИЕВА

**ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
РЪКОВОДИТЕЛ НА ТЪРГОВСКА КОЛЕГИЯ:**

ЕВГЕНИЙ СТАЙКОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА ОТДЕЛЕНИЯ:

**ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА
ВАСИЛКА ИЛИЕВА
СНЕЖАНКА НИКОЛОВА
МАРИЯ ИВАНОВА
ДИЯНА ЦЕНЕВА**

ЧЛЕНОВЕ:

1. МАРГАРИТА СОКОЛОВА	11. ЖИВА ДЕКОВА
2. ВЕСКА РАЙЧЕВА	12. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА
3. ПЛАМЕН СТОЕВ	13. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА
4. ЕЛЕОНОРА ЧАНАЧЕВА	14. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА
5. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА	15. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА
6. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА	16. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ
7. МАРИО ПЪРВАНОВ	17. ВЕСЕЛКА МАРЕВА
8. ЕМИЛ ТОМОВ	18. БОРИС ИЛИЕВ
9. АЛБЕНА БОНЕВА	19. БОНКА ЙОНКОВА
10. БОНКА ДЕЧЕВА	20. БОЯН ЦОНЕВ

21. БОЯН БАЛЕВСКИ
22. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА
23. РОСИЦА БОЖИЛОВА
24. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ
25. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ
26. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА
27. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ
28. ЛЮБКА АНДОНОВА
29. ГЕРГАНА НИКОВА
30. ПЕТЯ ХОРОЗОВА
31. МАЙЯ РУСЕВА
32. АННА БАЕВА
33. ВЕРОНИКА НИКОЛОВА
34. НИКОЛАЙ МАРКОВ
35. ЕРИК ВАСИЛЕВ
36. ГЕНОВЕВА НИКОЛАЕВА
37. КРИСТИЯНА ГЕНКОВСКА
38. ВАНЯ АТАНАСОВА
39. АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ
40. РОЗИНЕЛА ЯНЧЕВА
41. ЕМИЛИЯ ДОНКОВА
42. ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ
43. ЛЮДМИЛА ЦОЛОВА
44. МАДЛЕНА ЖЕЛЕВА
45. АНЖЕЛИНА ХРИСТОВА,
46. ВАСИЛ ХРИСТАКИЕВ
47. ГАЛИНА ИВАНОВА
48. ДЕСИСЛАВА ДОБРЕВА
49. ИВАЙЛО МЛАДЕНОВ
50. АННА НЕНОВА
51. ЗОРНИЦА ХАЙДУКОВА
52. ДЕСИСЛАВА ПОПКОЛЕВА
53. МИЛЕНА ДАСКАЛОВА
54. ТАНЯ ОРЕШАРОВА
55. МАРИЯ ХРИСТОВА
56. СОНЯ НАЙДЕНОВА
57. ИВАНКА АНГЕЛОВА
58. АНЕЛИЯ ЦАНОВА
59. ЕЛЕНА АРНАУЧКОВА
60. НИКОЛАЙ ИВАНОВ
61. ДЖУЛИАНА ПЕТКОВА
62. ЯНА ВЪЛДОБРЕВА
63. МИРОСЛАВА КАЦАРСКА
64. МАРИЯ БОЙЧЕВА
65. НАТАЛИЯ НЕДЕЛЧЕВА
66. ДИАНА КОЛЕДЖИКОВА
67. БОРИС ДИМИТРОВ
68. НЕВИН ШАКИРОВА
69. РАДОСТ БОШНАКОВА
70. ДОРА МИХАЙЛОВА
71. ХРИПСИМЕ МЪГЪРДИЧЯН

при участието на секретаря Даниела Цветкова
постави за разглеждане тълкувателно дело № 2 по описа за 2023 г. на
Общото събрание на Гражданска и Търговска колегии, докладвано от
съдия ЕМИЛ ТОМОВ и съдия МАДЛЕНА ЖЕЛЕВА

Тълкувателно дело № 2/2023 г. на ОСГТК на ВКС е образувано с
разпореждане от 09.03.2023 г. на Председателя на ВКС за приемане на
тълкувателно решение по следните въпроси:

1. В случай на множество солидарни длъжници в изпълнителното
производство може ли перемпция да настъпи само по отношение на тези от
тях, срещу които не са предприемани изпълнителни действия в
продължение на две години, и независимо от това, че в същия период
изпълнителни действия са предприемани срещу останалите длъжници, или

за настъпване на перемпцията трябва да е налице бездействие на вискателя по отношение на всеки от солидарните длъжници в производството?;

2. Необходимо ли е съгласие на присъединените вискатели в изпълнителното производство при направено искане от първоначалния вискател за спиране/прекръпяване в хипотезата на чл. 432, ал. 1, т. 2, респективно чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК?;

3. Погасителната давност прекъсва ли се от изпълнително действие, извършено по изпълнително дело, по което е настъпила перемпция?

Общото събрание на Гражданска и Търговска колегии на Върховния касационен съд, за да се произнесе по поставените въпроси, съобрази следното:

1. В случай на множество солидарни длъжници в изпълнителното производство може ли перемпцията да настъпи само по отношение на тези от тях, срещу които не са предприемани изпълнителни действия в продължение на две години, и независимо от това, че в същия период изпълнителни действия са предприемани срещу останалите длъжници, или за настъпване на перемпцията трябва да е налице бездействие на вискателя по отношение на всеки от солидарните длъжници в производството?

По този въпрос тълкувателното дело е образувано по предложение на Председателя на Висшия адвокатски съвет.

В практиката съществуват следните противоречиви становища.

Според едното становище в случай на множество солидарни длъжници по едно и също изпълнително дело прекръпяването на изпълнителното производство на основание чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК може да настъпи по отношение както на всички, така и спрямо някои от тях с оглед съществуващите самостоятелни правоотношения на кредитора с всеки от солидарните длъжници.

Според другото становище, когато изпълнителното производство е образувано въз основа на един изпълнителен лист срещу няколко солидарни длъжници, не може перемпцията да настъпи само по отношение на длъжниците, спрямо които не са извършвани изпълнителни действия, тъй като при пасивната солидарност е налице единство на престацията и удовлетворяването на вискателя чрез изпълнение по отношение на един от солидарните длъжници има действие и спрямо останалите съдлъжници.

Общото събрание на Гражданска и Търговска колегии на Върховния касационен съд приема за правилно второто становище по следните съображения:

Перемпцията няма легална дефиниция в българското право. Този термин с латински произход /от „peremptorius“ – прекратителен, прекратяващ/ правната теория и съдебната практика използват във връзка само с едно от основанията за прекратяване на изпълнителното производство – по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК. С него се обозначава визираното в разпоредбата бездействие на вискателя, представляващо основание за прекратяване на изпълнителното производство, както и самото прекратяване на делото по силата на чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК.

Съгласно разпоредбата на чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК, когато вискателят не е поискал извършването на изпълнителни действия в продължение на две години, изпълнителното производство се прекратява с постановление. С Тълкувателно решение № 2 от 26.06.2015 г. по тълк. д. № 2/2013 г. на ОСГТК на ВКС е прието, че прекратяването на изпълнителното производство на основание чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК поради т. нар. перемпция настъпва по силата на закона, а съдебният изпълнител може само да прогласи в постановление вече настъпилото прекратяване, когато установи осъществяването на съответните правнорелевантни факти. Настъпването на перемпцията е основание за прекратяване на процесуалните правоотношения в изпълнителния процес, но няма за последица погасяване на признатото субективно материално право, нито на правото на принудително изпълнение.

При пасивната солидарност няколко длъжници дължат една и съща престация на един кредитор и кредиторът може да иска изпълнението ѝ от всеки съдлъжник, но точното изпълнение на един съдлъжник освобождава не само него, а и останалите. По своята същност пасивната солидарност е вид лично обезпечение, характеризиращо се с множество на задълженията и единство на предмета на престацията, тоест един и същ предмет на задълженията на солидарните длъжници - чл. 122, ал. 1 ЗЗД. Според задължителните постановки на Тълкувателно решение № 6 от 15.05.2012 г. по тълк. д. № 6/2011 г. на ОСГТК на ВКС при пасивната солидарност всеки длъжник се намира в самостоятелно, отделно правоотношение с кредитора, но всички тези отделни правоотношения са свързани помежду си посредством целта – да се удовлетвори интересът на кредитора. Кредиторът може да иска изпълнение на задължението от всеки длъжник по свой избор в пълен размер или да предяви иска си срещу всички солидарни длъжници. Удовлетвореният кредитор няма никакви права спрямо вече освободените длъжници, а отношенията между изпълнилият и неизпълнилият длъжници ще се уредят съобразно разпоредбата на чл. 127 ЗЗД.

По аргумент от правилото на чл. 122 ЗЗД кредиторът би могъл да търси принудително изпълнение както срещу един или няколко от солидарните длъжници, така и срещу всички. При издадено изпълнително основание в процес /исков процес, заповедно производство/, воден срещу няколко солидарни длъжници, осъждането им е при условията на

солидарност и изпълнителният лист е един. Въз основа на него по искане на вискателя срещу солидарните длъжници се образува едно общо изпълнително дело. Всеки от солидарните длъжници е самостоятелна страна в изпълнителния процес и се намира в самостоятелно правоотношение със съдебния изпълнител, но предмет на изпълнителния процес е едно и също признато и изпълняемо право и вискателят може да получи изпълнение само веднъж.

При осъществено принудително изпълнение върху имуществено право само на единия от съдлъжниците се погасява не само неговото задължение, но и задълженията на останалите съдлъжници. Посоченото е проявление на т. нар. абсолютно действие на юридическите факти при пасивната солидарност. В ЗЗД, съдържащ общия режим на пасивната солидарност - чл. 121-127, са уредени няколко случая на абсолютното действие на солидарността – изпълнението от страна на един длъжник, поставянето на кредитора в забавя и общите възражения. Изпълнението и еквивалентните на него погасителни способности – даване вместо изпълнение и прихващане, имат действие за всички солидарни длъжници, независимо от това кой ги е извършил/изпълнил съгласно разпоредбата на чл. 123 ЗЗД. Нормата на чл. 123, ал. 1, изр. 1 ЗЗД се отнася както за случаите на доброволно изпълнение, така и за случаите на принудителното изпълнение по реда на изпълнителния процес. Поради това изпълнителните действия по отношение на един от солидарните длъжници, срещу които е образувано изпълнително дело въз основа на един изпълнителен лист, рефлектират върху останалите.

Друг извод не би могъл да бъде направен и с оглед относителното действие на спирането и прекъсването на давността. Съгласно чл. 125, ал. 1 ЗЗД спирането и прекъсването на давността срещу един от солидарните длъжници е без правно значение за останалите. Нормата на чл. 125, ал. 1 ЗЗД се отнася до спирането и прекъсването на давността, които са факти в интерес на кредитора и са свързани с материалноправен срок. Срокът по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК е процесуален и преклузивен и е в полза на длъжника. В посочената разпоредба на ГПК, за разлика от чл. 125 ЗЗД, законодателят не е визирал липса на искане от страна на вискателя за извършване на изпълнителни действия само срещу един от солидарните длъжници. От използвания в чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК израз „вискателят не е поискал извършването на изпълнителни действия в продължение на две години“ и от употребеното в него множествено число следва, че релевантно за перемпцията е пълното бездействие на вискателя по изпълнителното дело.

В разглеждания случай на образувано общо изпълнително дело срещу солидарните длъжници е налице съединяване на делата/производствата, при което осъщественото върху имущественото право на единия от съдлъжниците принудителното изпълнение има за последица удовлетворяването на правото на вискателя, респ. погасяване

на задълженията на всички съдлъжници. Този ефект отличава съединяването на делата срещу длъжници, отговарящи при условията на пасивна солидарност, от съединяването на делата срещу няколко съдлъжници за едно общо тяхно задължение, което се дължи при условията на разделност /напр. в хипотезата на чл. 429, ал. 2 ГПК/. С оглед тази съществена разлика не би могло последиците от бездействието на вискателя да са идентични в двете хипотези.

Разрешението, че от значение за перемпцията е бездействието на вискателя по отношение на всички солидарни длъжници, се налага и от обстоятелството, че при осъдени при условията на пасивна солидарност длъжници изпълнителният лист е един, съответно правата по него могат да бъдат реализирани само в едно общо изпълнително производство. Ако в изпълнителното производство се осъществява изпълнителен способ спрямо един от солидарните длъжници, а по отношение на другите не е предприемано изпълнение и за тях се приеме за настъпила перемпция по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК, вискателят би загубил възможността да осъществи правата си срещу последните в същото производство. При перемпцията не се погасява правото на принудително изпълнение, но при оказал се прекратен изпълнителен процес спрямо солидарните длъжници, за предприемане на принудително изпълнение върху имуществото им следва да се образува ново изпълнително производство /ново дело/. Изпълнителният лист, който се издава на хартиен носител - чл. 408 ГПК, като процесуална ценна книга, позволява висящност само на едно изпълнително дело, образувано въз основа на него. Изискването се запазва и при електронната форма на изпълнителния лист, въведена с измененията на ГПК (ДВ, бр. 11/2023 г., в сила от 1. 07. 2024 г.). С новелата на чл. 426, ал. 5 ГПК е предвидено, че докато отбелязването за образуването на изпълнително дело в съответната електронна партида чрез Единния портал за електронно правосъдие не бъде заличено или не бъде отразено, че отбелязаното изпълнително дело е приключило или е прекратено, последващо изпълнително дело въз основа на същия изпълнителен лист не може да се образува. Вискателят не трябва да бъде принуден да иска прекратяване на изпълнителното дело и по отношение на длъжника, спрямо когото е приложен изпълнителен способ, за да си върне изпълнителния лист с цел да реализира права срещу останалите съдлъжници. При отчитане на последиците на прекратяването на изпълнителния процес – окончателно преустановяване на изпълнението и вдигане на наложените възбрани и запори, биха се оказали накърнени не само правата на вискателя, но и гарантираната от закона възможност за суброгация на платилия дълга солидарен длъжник в правата на правоимащия кредитор по изпълнителния лист. Съгласно чл. 429, ал. 1 ГПК солидарният длъжник, който е платил дълга, може да иска изпълнение въз основа на издадения в полза на вискателя изпълнителен лист. Плащането на дълга по изпълнителния лист изцяло от съдлъжника се

установява с писмени доказателства, освен когато е извършено в рамките на изпълнителния процес. Правилото на чл. 429, ал. 1 ГПК легитимира солидарния длъжник да поиска образуване на изпълнително дело с представяне на изпълнителен лист, както и да поиска заместването на вискателя по изпълнителното дело, образувано от кредитора срещу солидарните длъжници. Когато изпълнителното дело е било образувано въз основа на изпълнителен лист, издаден срещу длъжници при условията на пасивна солидарност, ако изпълнителният процес бъде прекратен по отношение на един от солидарните длъжници на основание чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК, платилият дълг в изпълнителния процес съдлъжник би могъл да замести вискателя по делото само срещу съдлъжниците, които са останали страна в процеса. Удовлетворяването на регресните му права срещу съдлъжника, по отношение на когото производството е перемирано, не би могло да се осъществи по делото, образувано от вискателя.

Тезата, че за да не настъпи основанието по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК по отношение на съдлъжниците, вискателят следва да предприема действия срещу всички солидарни длъжници, противоречи и на забраната за свръхобезпеченост и прекомерност на изпълнението. В разпоредбата на чл. 442а, ал. 1 ГПК е предвидено изискване наложените от съдебния изпълнител обезпечителни мерки и предприетите изпълнителни способности да са съразмерни с размера на задължението, като отчитат всички данни и обстоятелства по делото, процесуалното поведение на длъжника и възможността вземането да остане неудовлетворено. Неспазването на установения принцип за съразмерност води до незаконосъобразност на принудителното изпълнение по силата на нормата на чл. 441, ал. 2 ГПК. Според чл. 442а, ал. 2 ГПК при несъразмерно предприети принудителни действия длъжникът може да релевира несъразмерността чрез възражение пред съдебния изпълнител, като при основателност на възражението последният следва да вдигне съответните обезпечителни мерки и да преустанови предприетите изпълнителни способности. Разгледано на плоскостта на изпълнителното производство, образувано срещу солидарни длъжници, предписанието на закона за съразмерност съществено ограничава възможността за провеждане на принудително изпълнение едновременно върху имуществените права на всички солидарни длъжници.

Предвид изложеното на поставения за тълкуване въпрос ОСГТК на ВКС дава отговор, че в случай на множество солидарни длъжници в изпълнителното производство, образувано срещу тях въз основа на един изпълнителен лист, изпълнителното производство не може да бъде прекратено на основание чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК само по отношение на тези от тях, срещу които не е поискано извършването на изпълнителни действия в продължение на две години, когато в същия период изпълнителни действия са предприемани срещу останалите длъжници. За настъпване на перемпцията трябва да е налице бездействие на вискателя по отношение на всеки от солидарните длъжници в производството.

2. Необходимо ли е съгласие на присъединените вискатели в изпълнителното производство при направено искане от първоначалния вискател за спиране/прекратяване в хипотезата на чл. 423, ал. 1, т. 2, респективно чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК?

По този въпрос тълкувателното дело е образувано по предложение на Председателя на Висшия адвокатски съвет.

По въпроса са възприети различни становища в практиката на ВКС и в практиката на окръжните съдилища, намерила израз в окончателни актове, постановени в производство по чл. 435 и сл. ГПК.

Според едното становище при направено от вискателя искане за спиране/прекратяване на изпълнителното производство съдебният изпълнител е длъжен да постанови спиране/прекратяване на изпълнението на основание чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК, респ. чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК, независимо какво е становището на присъединените вискатели, тъй като правата, свързани с действия по разпореждане с изпълнението, не попадат сред принадлежащите на присъединения вискател.

Според другото становище спирането/прекратяване по искане на вискателя в хипотезата на чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК/чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК може да бъде осъществено само при наличието на съгласие на всички вискатели, което се аргументира с установените в разпоредбата на чл. 457 ГПК равни права на първоначалните и присъединените вискатели.

По поставения въпрос Общото събрание на Гражданска и Търговска колегии на Върховния касационен съд намира следното:

Присъединяването на кредитори в изпълнителното производство е институт, характерен за принудителното изпълнение на парични вземания. То е израз на възможността на всеки кредитор да иска принудително изпълнение върху което и да е секвестрируемо имуществено право на длъжника - чл. 133 ЗЗД и чл. 442 ГПК. Присъединяването на кредитори се осъществява, за да бъде удовлетворен присъединеният кредитор от същия имуществен обект, върху който е насочено изпълнението по висящия изпълнителен процес. Целта на присъединяването на кредитори е те да участват в разпределението при спазване на установения в чл. 136 ЗЗД ред на привилегиите и да получат въз основа на него плащане. Както е изяснено в мотивите към т. 2 на ТР № 2 от 26.06.2015 г. на ОСГТК на ВКС, идеята на законодателя е не да се образуват паралелни изпълнителни производства по отношение на един длъжник от всеки от кредиторите, а другите кредитори освен вискателя да се присъединят съгласно чл. 456, ал. 1 и 2 ГПК.

Присъединяването на кредитори може да стане по два начина – по воля на кредитора и по право. Разпоредбата на чл. 456 ГПК предвижда, че присъединяването по волята на кредитора става с писмена молба на присъединяващия се, към която той прилага изпълнителния си лист или

удостоверение от съдебния изпълнител, че листът е приложен към друго дело. Присъединени по право вискатели са: 1. държавата - за дължимите ѝ публични вземания, размерът на които е бил съобщен на съдебния изпълнител до извършване на разпределението - чл. 458 ГПК и чл. 191, ал. 3 ДОПК; 2. всички кредитори, в чиято полза са наложени запори и възбрани по реда на обезпечителния или изпълнителния процес върху имущественото право, по отношение на което е насочено принудителното изпълнение – чл. 459, ал. 1 ГПК и т. 5 от ТР № 2 от 26.06.2015 г. на ОСГТК на ВКС; 3. ипотекарният, заложникът кредитор и кредиторът с право на задържане, когато принудителното изпълнение е насочено върху предмета на ипотека, съответно на залога или върху имота, относно който съществува право на задържане - чл. 459, ал. 2 ГПК, както и обезпеченият с особен залог кредитор в случаите на изпълнително производство по ГПК, в което изпълнението е насочено върху заложеното имущество - чл. 10, ал. 3 ЗОЗ.

Изпълнителното производство се инициира от първоначалния вискател, като образуването му предпоставя сезиране на изпълнителния орган от вискателя с молба за изпълнение, към която се прилага изпълнителен лист или друго предвидено в закона пряко изпълнително основание. Съгласно чл. 426, ал. 1 ГПК (ред. ДВ, бр. 11/2023 г., в сила от 1.07.2024 г.) след въвеждането на електронната форма на изпълнителния лист в молбата за започване на изпълнението въз основа на такъв ще следва да бъде посочен номерът на делото и на издадения в електронна форма изпълнителен лист. Вискателят като носител на правото на принудително изпълнение може да избере начина на изпълнение, когато негов предмет е парично притезание, съответно да го промени или да посочи няколко изпълнителни способа, ако са нужни за удовлетворяване на вземането – чл. 426, ал. 1 и 2 ГПК. Като израз на разпореждане с изпълняемото право първоначалният вискател има право да поиска изпълнение на част от притезанието, да се откаже от изпълнителни действия, както и да поиска спиране или прекратяване на образувания изпълнителен процес. Касае се до проявление на диспозитивното начало на гражданския процес, установено в чл. 6 ГПК, което стои и в основата на изпълнителния процес. Този принцип се проявява в изпълнителния процес по-пълно отколкото в исковия, защото в изпълнителното производство се осъществява изпълняемо право, с което кредиторът може да се разпорежда.

Съдебният изпълнител е подчинен на исканията на вискателя. Той е длъжен и не би могъл да откаже образуване на изпълнително дело след надлежно сезиране и извършване на изпълнителни действия, когато искането за тях е законосъобразно. В съответствие с диспозитивното начало изпълнителният орган се явява обвързан и от искането на първоначалния вискател за прекратяване на изпълнителното производство, разбирано като окончателно преустановяване на

изпълнителните действия. Молбата на първоначалния вискател за прекратяване на изпълнителното производство десезира съдебния изпълнител и той не може да не се съобрази с нея. Изпълнителният орган следва да върне изпълнителния лист на първоначалния вискател, който има право да си го поиска във всеки момент от висящността на процеса, както има право да се разпорежда по всяко време с предмета на делото. След въвеждането на електронната форма на изпълнителния лист с измененията в ДВ, бр. 11/2023 г., в сила от 1.07.2024 г., съобразно правилото на чл. 426, ал. 5 ГПК съдебният изпълнител дължи отразяване на прекратяването на изпълнителното дело, при образуването на което е извършено отбелязване в съответната електронна партида при Единния портал за електронно правосъдие.

Изводът, че първоначалният вискател може да се разпорежи с предмета на делото, като направи искане за прекратяване на изпълнителното производство без съгласие на присъединените вискатели, следва и от процесуалното положение на кредиторите в изпълнителното производство. Присъединяването води до множество вискатели, търсеци удовлетворение чрез едно и също изпълнително производство. Присъединеният по свое искане или по право кредитор става страна в изпълнителния процес и се намира в отделно изпълнително правоотношение със съдебния изпълнител. При присъединяване на кредитори се достига до съединяване на делата. Вискателите са с отделни изпълнителни листове, съответно преки изпълнителни основания или по право. Обект на принудителното изпълнение за всички вискатели - първоначалния и присъединените, е едно и също имуществено право на длъжника. В изпълнителния процес обаче, когато има присъединени вискатели, всеки от тях упражнява собственото си право по чл. 133 ЗЗД и чл. 442 ГПК, за да удовлетвори своето вземане от имуществото на длъжника. По съображенията за общност само в обекта на изпълнение при провеждан изпълнителен процес, когато има присъединени вискатели, не би могло да се прави аналогия с необходимото другарство в исковия процес, при което с оглед естеството на спорното правоотношение или по разпореждане на закона решението на съда следва да бъде еднакво спрямо всички другари, съответно да се прилагат изискванията на чл. 216, ал. 2, изр. 2 ГПК.

Въз основа на изложеното следва да се приеме, че при направено искане от първоначалния вискател за прекратяване на изпълнителното производство на основание чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК не е необходимо съгласието на присъединените вискатели и изпълнителното производство следва да бъде прекратено по отношение на първоначалния вискател.

Това разрешение и признатите с нормата на чл. 457, ал. 1 ГПК еднакви права на първоначалния и присъединените вискатели налагат даване на отговор на въпроса дали искането на първоначалния вискател

по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК има за последица прекратяване на изпълнителното дело или то продължава за присъединените вискатели.

В разпоредбата на чл. 426, ал. 1 ГПК са предвидени абсолютни процесуални предпоставки за провеждането на самостоятелен изпълнителен процес, а именно изпълнителен лист или друг акт, подлежащ на принудително изпълнение - акт, който е предвиден в закона като пряко изпълнително основание. Когато първоначалният вискател е оттеглил искането си за защита, изпълнителното производство е прекратено по отношение на него на основание чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК и изпълнителният лист му е върнат, съответно на основание чл. 426, ал. 5 ГПК (ред. ДВ, бр. 11/2023 г., в сила от 1.07.2024 г.) прекратяването е отбелязано, за да продължи изпълнителният процес само в лицето на присъединения вискател, същият следва да е присъединен с изпълнителен лист или пряко изпълнително основание. Изпълнителният лист го легитимира като кредитор на длъжника по изпълнението и удостоверява и материализира правото му на принудително изпълнение, съответно въз основа на него или въз основа на пряко изпълнително основание с идентично значение за процеса присъединеният вискател би могъл да води самостоятелно изпълнително производство. В хипотезата на прекратено производство по отношение на първоначалния вискател по негово искане и повече от един присъединен вискател предпоставка за продължаване на изпълнителното производство е някой от присъединените кредитори да отговаря на изискването за самостоятелно водене на процеса.

При присъединяването на кредитори по тяхно искане на основание чл. 456, ал. 1 ГПК на посоченото изискване отговарят тези, които са представили изпълнителен лист или акт, представляващ пряко изпълнително основание по смисъла на чл. 426, ал. 1 ГПК. Независимо, че законът предписва за наличието на изпълнителен лист или пряко изпълнително основание да се следи при образуване на изпълнителното дело, препращането в чл. 426, ал. 3 ГПК към чл. 129 ГПК не оставя съмнение, че връщането им на първоначалния вискател води до преустановяване на възможността за съдебен изпълнител, пристъпил към изпълнение въз основа на тях, да извършва изпълнителни действия по-нататък. Удостоверението по чл. 456, ал. 2 ГПК не е пряко изпълнително основание и легитимира кредитора само за присъединяване в процеса, но не и за водене на самостоятелен процес. Вискателят, присъединил се с удостоверение, е образувал друго изпълнително дело срещу същия длъжник, по което е представен издаденият в негова полза изпълнителен лист и по което се провежда изпълнение по негова инициатива. Представянето на удостоверението по чл. 456, ал. 2 ГПК гарантира, че присъединяващият се кредитор има право на принудително изпълнение и разполага с изпълнителен лист. Съдържанието на удостоверението, установено в чл. 456, ал. 3 ГПК, недвусмислено разкрива, че то служи само за присъединяване в изпълнителния процес. Липсва регламентиран ред за

обратно удостоверяване, че след присъединяването същият кредитор е изтеглил изпълнителния си лист по изпълнителното дело, което е образувано пред съдебния изпълнител, издал удостоверението. Ако се допусне възможността приносителят на удостоверението да води и сам изпълнението, чието прекратяване е заявено от първоначалния вискател, не само се отстъпва от императивното изискване на чл. 426, ал. 1 ГПК, но се открива и възможността един кредитор въз основа на един изпълнителен лист да образува и води множество изпълнителни дела срещу длъжника си, което противоречи на целта на закона. Тълкуване, което приравнява кредитора, присъединил се по негова молба с представен по делото изпълнителен лист и кредитора, представил само удостоверението по чл. 456, ал. 2 ГПК, освен предизвиканите процесуални усложнения, би създадо и предпоставки за двойно принудително изпълнение.

Въз основа на удостоверението по чл. 191, ал. 4 ДОПК държавата се конституира в изпълнителния процес по ГПК като присъединен вискател по право, за да участва в разпределението и да се удовлетвори в това изпълнително производство с оглед реализиране на привилегията ѝ по чл. 136, ал. 1, т. 6 ЗЗД. Удостоверението по чл. 191, ал. 4 ДОПК легитимира държавата да встъпи в изпълнителния процес по ГПК само като присъединен вискател, то не е сред изпълнителните основания по чл. 209, ал. 2 ДОПК и изпълнителното производство не може да съществува самостоятелно въз основа на него. В закона е уредена обаче възможност публичните вземания да се възложат за събиране на частен съдебен изпълнител по реда на ГПК /чл. 163, ал. 1 и ал. 3 ДОПК вр. чл. 2, ал. 2 и 3 ЗЧСИ/, като се представи изпълнителното основание по чл. 209, ал. 2 ДОПК. По аргумент от по-силното основание за публичните вземания може не само да се образува изпълнително дело по ГПК с представянето на акт по чл. 209, ал. 2 ДОПК, материализиращ публичното вземане, но и държавата може да се присъедини към образувано изпълнително дело с удостоверение по чл. 191, ал. 4 ДОПК и приложен към него акт по чл. 209, ал. 2 ДОПК. В посочената особена хипотеза на присъединяване на държавата в изпълнителния процес тя отговаря на изискването за самостоятелно водене на процеса и той следва да продължи с нейно участие и след прекратяването му на основание чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК по отношение на първоначалния вискател.

Последица от искането на първоначалния вискател за прекратяване на изпълнителното дело на основание чл. 433, ал. 2, т. 1 ГПК е прекратяване на изпълнителното производство и по отношение на кредиторите, които са присъединени по право на основание чл. 459, ал. 1 и 2 ГПК, когато по делото не е присъединен друг кредитор с право да води самостоятелно изпълнителния процес. Кредиторът, в полза на когото е допуснато обезпечение на иск чрез налагане на заповест или възбрана - чл. 397, ал. 1, т. 1 и 2 ГПК, ипотекарният и зложният кредитор, както и

кредиторът с право на задържане са присъединени по право в случаите, когато принудителното изпълнение е насочено върху имуществото, служещо за обезпечение на вземанията им. Докато такива кредитори не са представили по делото изпълнителен лист, те нямат право на принудително изпълнение и не покриват изискването за самостоятелно водене на изпълнителния процес. Правата им не се засягат от прекратяването на изпълнителното производство по искане на първоначалния вискател, тъй като изпълнителният способ няма да бъде довършен, съответно имуществото ще остане в патримониума на длъжника и би могло да служи за удовлетворение на обезпечените кредитори след снабдяването им с изпълнителен лист. Що се отнася до присъединени по право по силата на чл. 459, ал. 1 ГПК и т. 5 от ТР № 2 от 26.06.2015 г. на ОСГТК на ВКС кредитори, то техният изпълнителен лист се намира по изпълнителните им дела и те могат да ги продължат.

Разпоредбата на чл. 10, ал. 2 ЗОЗ дава възможност на зложния кредитор да се удовлетвори по реда на Закона за особените залози, като сам продаде заложеното имущество или по реда на ГПК. В чл. 10, ал. 2 ЗОЗ е предвидено пряко изпълнително основание за образуване на самостоятелно производство за принудително изпълнение по ГПК, а именно извлечение от съответния регистър за вписано пристъпване към изпълнение по отношение на заложеното имущество. Удостоверението от регистъра за вписан залог и декларация с нотариална заверка на подписа за актуалния размер на вземането на обезпечения с особен залог кредитор по чл. 10, ал. 3 ЗОЗ е основание за присъединяване на зложния кредитор при насочено изпълнение върху заложеното имущество. То не е пряко изпълнително основание за образуване на самостоятелно изпълнително производство по реда на ГПК. Прекратяването на изпълнителното дело не е пречка за присъединения по право зложен кредитор да води самостоятелно изпълнително дело по реда на ГПК, като упражни правомощията си по чл. 10, ал. 2 ЗОЗ и използва предвиденото в тази разпоредба пряко изпълнително основание. В случай на представено от обезпечения с особен залог кредитор удостоверение по чл. 10, ал. 2 ЗОЗ той се е присъединил и с пряко изпълнително основание и е легитимиран да води самостоятелно изпълнителния процес, съответно да продължи изпълнителното дело при прекратяване на производството по отношение на първоначалния вискател на основание чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК.

Спирането на изпълнителния процес означава временно преустановяване на следващите изпълнителни действия, като извършените до спирането действия остават в сила и се запазва възможността изпълнението да се възобнови при отпадане на основанието за спиране. Доколкото то поражда временна забрана за извършване на изпълнителни действия, при направено от първоначалния вискател искане за спиране на изпълнителното производство на основание чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК същото

не може да се спре само по отношение на него, както това е възможно при искане за прекратяване на делото.

Поставянето като условие за спирането на изпълнителния процес на основание чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК да е налице съгласие на присъединените вискатели би се явило пречка за удовлетворяването на първоначалния вискател, когато искането за спиране на изпълнението по чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК е направено във връзка с преговори между първоначалния вискател и длъжника за доброволно изпълнение на задължението, погасяването му по друг начин или разсрочването му. Същевременно спирането на изпълнителното дело не би довело до засягане правата на присъединените вискатели, тъй като имущественото право ще бъде запазено в патримониума на длъжника. То обаче във всички случаи води до забавяне на събирането на вземанията на присъединените кредитори в това производство. По тези съображения вискателите, които отговарят на изискването за самостоятелно водене на изпълнителното производство, следва да изразят съгласие за спирането на изпълнителното производство на основание чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК по искане на първоначалния вискател.

При реализиран изпълнителен способ и постъпили въз основа на него парични суми по сметката на съдебния изпълнител изпълнителното производство не може да се спре на основание чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК и може да се прекрати само по отношение на направилия искането по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК първоначален вискател. Разрешението е следствие от целта на присъединяването на кредитори, а именно да участват в разпределението, като отделна фаза на изпълнителния процес, следваща осъществяването на съответния изпълнителен способ, в която да бъдат съобразени правата им и да получат плащане. Обратното разрешение би обезсмислило института на присъединяването, би накърнило правата на присъединените вискатели и би било в разрез с изрично установените в нормата на чл. 457, ал. 1 ГПК равни права на първоначалния и присъединените вискатели. Съображенията да се откаже прекратяване на цялото производство при реализиран изпълнителен способ и осребряване на имущество на длъжника, когато по делото има присъединили се кредитори, не изключват възможността и в тази хипотеза искането на първоначалния вискател да бъде зачетено предвид диспозитивното начало в процеса, като изпълнителното производство се прекрати само по отношение на него, и при недостатъчност на постъпилите при изпълнението суми за удовлетворяване на всички присъединени вискатели се извърши разпределение по чл. 460 ГПК, без да се включва вземането на първоначалния вискател.

Специален е и случаят на изпълнително производство, образувано за осребряване на изнесен по реда на чл. 348 ГПК на публична продан недвижим имот или движима вещ. Независимо от приложението на правилата на чл. 483 - 501 ГПК в случая предмет на изпълнителното дело

не е принудително удовлетворяване на парично вземане. Всеки от съделителите има качеството на взискател и длъжник в производството. Доколкото съсобствеността се прекратява с извършването на проданта и тя е последният етап от реализирането на потестативното право на делба, за да бъде прекратено или спряно производството на основание чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК, респ. чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК, е необходимо съгласие на всички съделители.

3. „Погасителната давност прекъсва ли се от изпълнително действие, извършено по изпълнително дело, по което е настъпила перемпция?“

По въпроса е формирана противоречива практика на състави на Върховния касационен съд .

В едни решения се приема, че след като е прекъсната, погасителната давност не зависи от по-късно настъпилата перемпция и тя е без правно значение за давността. Когато по изпълнителното дело е направено искане за нов способ, след като перемпцията е настъпила, съдебният изпълнител не може да откаже да изпълни искания нов способ, той дължи подчинение на представения и намиращ се все още у него изпълнителен лист. Съдебният изпълнител следва да образува новото искане в ново отделно изпълнително дело, тъй като старото е прекратено по право. Новото искане на свой ред прекъсва давността, независимо от това дали съдебният изпълнител е образувал ново дело или не го е сторил. Застъпва се становището, че служебното задължение на съдебния изпълнител и обезсилването на предприетите изпълнителни действия, като законни последици на прекратяването, не се съотнасят към основанието по чл. 116, б. „в“ ЗЗД. Давността е прекъсната и в случаите, когато кредиторът е поискал извършване на изпълнителни действия, но съдебният изпълнител бездейства и не предприема изпълнение по причини, независещи от волята на кредитора, в това число и когато не приложи правилата на чл. 129 ГПК.

В други решения се приема, че при прекратено принудително изпълнение и независимо от основанието за прекратяване се обезсилват по право предприетите изпълнителни действия и дори да е имало такива и да са били от вида на посочените в чл. 116, б. „в“ ЗЗД, те не могат да доведат до прекъсване на давността. Изключение при ефекта на обезсилване в тези решения се допуска само за изпълнителните действия, изграждащи тези изпълнителни способности, от извършването на които трети лица са придобили права, и редовността на извършените от трети задължени лица плащания.

При консолидирано с приемането на т. 10 от ТР № 2 от 26.06.2015 г. по тълк. д. № 2/2013г на ОСГТК виждане, че перемпцията настъпва по силата на закона и при нововъзприето в същия тълкувателен акт разрешение за многократно прекъсване на давността в изпълнителния процес, която не спира да тече и при неговата висящност, Общото

събрание на Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд следва да даде отговор на въпроса прекъсва ли се погасителната давност от изпълнително действие, извършено по изпълнително дело, по което е настъпила перемпция, както предвид последиците от осъществени изпълнителни действия по дела, впоследствие прекратени по право съгласно чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК, така и за случаите, при които искането на кредитора за прилагане на изпълнителен способ е заявено на съдебния изпълнител след като изпълнителното дело вече е прекратено поради перемпция.

Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд намира за правилно становището, застъпвано в първата група решения по поставения въпрос.

След като е предприето изпълнителното действие, с което материалноправната норма на чл. 116, б. „в“ ЗЗД свързва последици за давността, е осъществен нейният фактически състав и погасителната давност е прекъсната. От прекъсването на давността започва да тече нова давност. Ефектът на прекъсването не се засяга от настъпилата по-късно перемпция на изпълнителното дело. Не следва друго от уредбата в чл. 433, ал. 5 ГПК, която е наложително да съществува за случаите, при които делото е прекратено поради отпадане на предвидената в закона абсолютна предпоставка за водене на изпълнителното производство - хипотезите на чл. 433, ал. 1, т. 3, т. 4, т. 7 ГПК. При перемпция на основание чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК изпълнителните способности, които са били осъществени преди тя да настъпи, не се засягат изобщо от прекратяването на делото. Те са осъществени и приключени като отделни процеси.

С приемането на т. 10 на ТР № 2/26.03.2015 г. на ОСГТК на ВКС е разяснено, че прекратяването на изпълнителното производство при настъпване на условието в чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК става по право и също така по право се обезсилват и вече предприетите по делото изпълнителни действия. Изтъкнатото в мотивите на тълкувателния акт обезсилване на предприетите изпълнителни действия, като законна последица от прекратяването на делото, не се отнася до действията, с които законът свързва един вече настъпил материалноправен ефект, какъвто е прекъсването на погасителната давност по чл. 116, б. „в“ ЗЗД. Затова в тълкувателния акт е посочено, че нова давност е започнала да тече от приемането на последното по време валидно изпълнително действие. В контекста на тълкувания въпрос използването на израза „валидност на изпълнителното действие“ цели да посочи процесуалноправната недопустимост действия в рамките на неприключилите изпълнителни способности по прекратеното дело да се зачитат при нов допустим изпълнителен процес. Смисълът не е да се разпрострат тези процесуални последици с обратна сила върху действията, с които по силата на

материалноправна норма погасителната давност вече е била прекъсната, изпълнителни способности са реализирани и изпълнението по тях е приключено, част от дълга е погасен, трети лица са придобили права.

Перемпцията и давността са различни правни институти, с различни правни последици.

Давността е институт на материалното право, установен в интерес на правната сигурност с цел да стимулира кредитора да не бездейства и своевременно да упражнява субективните си права, да иска принудително изпълнение на своите притезания, когато разполага с изпълнително основание и доброволно изпълнение от страна на длъжника липсва, както и да поддържа висящността на изпълнителния процес със своята активност.

Като процес, принудителното изпълнение е подчинено на основните начала на гражданския процес и на особени правила, съдържащи се в Част Пета на Гражданския процесуален кодекс, които норми свързано регламентират искането като волеизявление на кредитора – вискател и изпълнителните действия, предприемани единствено от съдебен изпълнител. Тази обвързаност следва да се отчита при тълкуването на чл. 116, б. „в“ ЗЗД.

Хипотезата на чл. 116, б. „в“ ЗЗД относно прекъсването на давността в принудителното изпълнение е уредена отделно, тъй като не е идентична с правилата за спиране и отпадане ефекта на прекъсването в исковия процес, предмет на уредба единствено в чл. 116, б. „б“ ЗЗД. Прекратяването на делото на основание чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК не прегражда възможността да се иска принудително изпълнение, не засяга приключилите изпълнителни способности, не настъпва докато посочен изпълнителен способ бива реализиран, не се съотнася към основанието по чл. 116, б. „в“ ЗЗД, не следва да се приравнява с прекратяване на дело, заведено по иск пред съд и следва да се отличава от обективна невъзможност за извършване на изпълнителни действия, дължаща се на липсата на имуществени права на длъжника - чл. 433, ал. 1, т. 5 ГПК.

Кредиторът по изпълнително дело, допуснал с бездействие прекратяването му поради перемпция, не се лишава от полезния материалноправен ефект на предприетите изпълнителни действия, вече прекъснали погасителната давност за вземането, не се лишава и от възможността да прекъсне давността като поиска изпълнителни действия отново. За него санкцията на чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК е в друго. Вискателят губи възможност да събере от имуществото на длъжника вече направените разноси по перемираното дело, губи наложените обезпечения и напредъка, постигнат по предприетите изпълнителни действия, изграждащи неосъществилите се изпълнителни способности.

Перемпцията е процесуален институт, при който санкцията засяга конкретното процесуално правоотношение, но не и публичното субективно право на кредитора да иска принудително изпълнение, нито

кореспондиращото правомощие на съдебния изпълнител като орган по принудително изпълнение, който от своя страна дължи подчинение на изпълнителния лист.

Ново писмено искане по делото, отправено от кредитора след настъпване на перемпция, поставя началото на ново процесуално правоотношение. Изпълнено е условието за определеност на дължимата защита и съдействие по чл. 6, ал. 2 ГПК. Съдебният изпълнител продължава да е задължен да изпълни заповедта за принудително изпълнение, отправена до изпълнителните органи и съдържаща се в изпълнителния лист, който е в негово държане. За давността и нейното прекъсване водещо значение има искането на кредитора – вискател, чиято проекция дори да не се осъществи чрез изпълнително действие в рамките на искания изпълнителен способ, давността се прекъсва, ако непредприемането му се отдава на причини, независещи от кредитора.

Погасителната давност е материалноправна санкция за бездействието на кредитора при упражняване на неговите субективни права. Като иска от съдебния изпълнител по вече перемираното дело да приложи изпълнителен способ, кредиторът не бездейства. Активността на вискателя е достатъчна за прекъсване на давността, защото той не може да извърши сам изпълнителното действие. Задължението за действие е на съдебния изпълнител. Образоването на изпълнително дело е правно административен почин на органа и негово задължение, чието изпълнение или неизпълнение не е обуславящо за материалноправния ефект от действията на кредитора. Правно и фактически, действията на вискателя следва да са необходимите, които законът предписва и му позволява при осъществяване на принудително изпълнение – изразена воля в писмен вид – поради препращането в чл. 426, ал. 3 ГПК; пред орган на принудително изпълнение с депозиран оригинал на изпълнителния титул - чл. 426, ал. 1 ГПК; с посочен изпълнителен способ - чл. 426, ал. 2 ГПК. Дължимото авансовото заплащане на такси за осъществяването на способа – чл. 73, ал. 3, чл. 433, ал. 1, т. 6, чл. 426, ал. 3 ГПК, чл. 80 ЗЧСИ е от значение, ако невнасянето им е довело до връщане на молбата.

Съдебният изпълнител дължи обявяването на настъпилото прекратяване с постановление, което задължение законът изрично вменява в съответствие с принципа за удостоверяване на изпълнителните действия – чл. 434, ал. 1 във вр. с чл. 433, ал. 1 ГПК. Макар да не обуславя прекратяването на изпълнителното дело, което в хипотезата на чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК настъпва по право, постановлението е необходимо, за да се приложат някои предписани последици. В чл. 433, ал. 3 ГПК законодателят изрично е вменил задължение за съдебния изпълнител служебно да вдигне наложените възбрани и запрори въз основа на постановлението като акт. Съдебният изпълнител дължи и указания по изправността на постъпилата по вече перемираното дело молба, така че тя да стане процесуално годна да постави началото на ново изпълнително дело. Съответните процесуални

действия, израз на служебното начало в гражданския процес, са дължими, тъй като съдебният изпълнител е подчинен на изпълнителния лист, а взыскателят продължава да има правото, което може да реализира само по този начин.

За прекъсването на погасителната давност определящо е условието в материалноправната уредба, но е необходимо да се съобразяват и императивните предпоставки за редовност на сезиращото искане. Необходимо е молбата на кредитора за изпълнение да е редовна, като се съобразява възможността за възлагане по чл. 18 ЗЧСИ, а съдебният изпълнител има служебната компетентност да укаже и изиска изправянето на недостатъците. Води до прекъсване на давността молба, в която е посочен начинът на изпълнение, включително и когато първоначалната ѝ нередовност е поправена - чл. 426, ал. 3 ГПК във връзка с чл. 129 ГПК. Върнатата поради неотстраняване на нередовности молба на взыскателя не прекъсва давността. В този случай не се осъществява дължимото според нормата на чл. 116, б. „в” ЗЗД. Молбата за проучване на имуществото на длъжника не прекъсва сама по себе си давността, както е изяснено в т. 10 на ТР № 2 от 26.06.2015г. по тълк.д. № 2/2013 г. на ОСГТК на ВКС. Но съединена с искането за налагане на запори и възбрани върху имуществените права, които съдебният изпълнител е намерил при това проучване, молбата е редовна - чл. 426, ал. 4 във вр. с чл. 426, ал. 2, изр. 2 и ал. 1 ГПК и прекъсва давността.

Възприетото понастоящем от ОСГТК на ВКС правно разрешение, че в изпълнителния процес давността бива прекъсвана многократно и по време на висящ изпълнителен процес погасителна давност не спира да тече, наложи разясненията, дадени с приемането на Тълкувателно решение № 3 от 28.03.2023г. по тълк. д. № 3/2020г. на ОСГТК на ВКС за делата, образувани за вземания преди датата 26 юни 2015г. По изпълнителните дела, образувани за принудително събиране на вземания, не е текла погасителна давност до обявяване на Тълкувателно решение № 2/26.06.15 г. по тълк. д. № 2/2013г., ОСГТК на ВКС. Давността за тези вземания е започнала да тече от 26.06.2015г., тъй като до посочената дата е обвързващо тълкуването за спряла да тече давност на основание чл. 115, ал. 1, б. „ж” ЗЗД, но само когато са налице двете кумулативно посочени в ППВС № 3/18.11.1980 г. предпоставки: да е направено пред държавен орган надлежно волеизявление за принудително осъществяване на вземане, „което волеизявление е с не по-малко значение на предявяването на иск или на възражение в исковия процес”, и изпълнителното производство да е висящо. Когато преди датата 26 юни 2015 г. е отпаднало второто от посочените две условия, преустановява се и ефектът на чл. 115, ал. 1, б. „ж” ЗЗД, което при действието на ППВС № 3/18.11.1980 г. указва началото на новия давностен срок. В тези случаи нова давност започва да тече от деня на прекратяването на изпълнителното дело, до този момент се прилага чл. 115, ал.1, б. „ж” ЗЗД, което тълкуване отпада едва с обявяване

на тълкувателното решение, с което постановлението е обявено за загубило сила. При действието на постановлението на Пленума на ВС, искането на взыскателя за извършване на изпълнителни действия поставя началото на изпълнителния процес и прекъсва давността, когато изпълнително дело е образувано. При изпълнителни дела, вече прекратени към датата 26 юни 2015г., срокът на новата давност по чл. 117, ал. 1 ЗЗД следва да се брой от момента на прекратяването им, а не от момента на последното по време предприето в хода на делото изпълнително действие според нововъзприетото тълкуване, тъй като хипотезата за фактите, означени в тълкуванията, се съобразява според значението им в съответния тълкувателен акт .

Изпълнителният процес е законовата рамка, в която действията или бездействията на кредитора от значение за погасителната давност се проявяват. След отмяната на ППВС № 3/18.11.1980 г., неговата висящност вече не е определяща за давността, а прекратяването на изпълнителния процес поначало няма отношение към прекъсването на погасителната давност. За изпълнителния процес чл. 116, б. „б” ЗЗД не се отнася.

Предвид изложеното, на поставения за тълкуване правен въпрос прекъсва ли се погасителната давност от изпълнително действие, извършено по изпълнително дело, по което е настъпила перемпция, ОСГТК на ВКС дава положителен отговор.

По изложените съображения Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд

Р Е Ш И:

1. В случай на множество солидарни длъжници в изпълнителното производство, образувано срещу тях въз основа на един изпълнителен лист, изпълнителното производство не може да бъде прекратено на основание чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК само по отношение на тези от тях, срещу които не е поискано извършването на изпълнителни действия в продължение на две години, когато в същия период изпълнителни действия са предприемани срещу останалите длъжници. За настъпване на перемпцията трябва да е налице бездействие на взыскателя по отношение на всеки от солидарните длъжници в производството.

2. При направено искане от първоначалния взыскател за прекратяване на изпълнителното производство на основание чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК не е необходимо съгласието на присъединените взыскатели. В този случай, когато по изпълнителното дело са се присъединили взыскатели на основание чл. 456, ал. 1 ГПК с представен към молбата изпълнителен лист или пряко изпълнително основание, производството се прекратява само по отношение на първоначалния взыскател. Ако присъединените взыскатели са

с удостоверение по чл. 456, ал. 2 ГПК или по право, изпълнителното производство се прекратява изцяло.

За да се спре изпълнителното производство по искане на първоначалния вискател на основание чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК, е необходимо съгласието само на вискателите, които са се присъединили с представен изпълнителен лист или пряко изпълнително основание.

При реализиран изпълнителен способ и постъпили въз основа на него парични суми по сметката на съдебния изпълнител изпълнителното производство не може да се спре на основание чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК и може да се прекрати само по отношение на направения искането по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК първоначален вискател. При недостатъчност на постъпилите при изпълнението суми за удовлетворяване на всички присъединени вискатели се извършва разпределение по чл. 460 ГПК, без да се включва вземането на първоначалния вискател.

Необходимо е съгласието на всички съделители за спиране на изпълнителното производство на основание чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК или за прекратяването му на основание чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК, когато то е образувано за осребряване на изнесен по реда на чл. 348 ГПК на публична продан недвижим имот или движима вещ.

3. Погасителната давност се прекъсва от изпълнително действие, извършено по изпълнително дело, по което е настъпила перемпция.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГК,
ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
РЪКОВОДИТЕЛ НА ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ:

МИМИ ФУРНАДЖИЕВА... О.М. т.2

ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
РЪКОВОДИТЕЛ НА ТЪРГОВСКА КОЛЕГИЯ:

ЕВГЕНИЙ СТАЙКОВ.....

ПРЕДСЕДАТЕЛИ НА ОТДЕЛЕНИЯ:

ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА.....

ВАСИЛКА ИЛИЕВА.....

СНЕЖАНКА НИКОЛОВА.....

МАРИЯ ИВАНОВА.....

ДИЯНА ЦЕНЕВА.....

ЧЛЕНОВЕ:

1. МАРГАРИТА СОКОЛОВА.....	19. БОНКА ЙОНКОВА.....
2. ВЕСКА РАЙЧЕВА..... О.М. т.2	20. БОЯН ЦОНЕВ.....
3. ПЛАМЕН СТОЕВ.....	21. БОЯН БАЛЕВСКИ .....
4. ЕЛЕОНОРА ЧАНАЧЕВА.....	22. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА.....
5. СВЕТЛАНА КАЛИНОВА.....	23. РОСИЦА БОЖИЛОВА.....О.М. т.2
6. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА.....	24. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ .....
7. МАРИО ПЪРВАНОВ.....	25. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ.....
8. ЕМИЛ ТОМОВ.....	26. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА... О.М. т.2
9. АЛБЕНА БОНЕВА..... О.М. т.2	27. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ.....
10. БОНКА ДЕЧЕВА..... О.М. т.2	28. ЛЮБКА АНДОНОВА.....
11. ЖИВА ДЕКОВА.....О.М. т.1	29. ГЕРГАНА НИКОВА .....
12. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА.....	30. ПЕТЯ ХОРОЗОВА.....
13. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА.....	31. МАЙЯ РУСЕВА.....
14. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА.....	32. АННА БАЕВА.....
15. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА.....	33. ВЕРОНИКА НИКОЛОВА .....
16. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ..... О.М. т.2	34. НИКОЛАЙ МАРКОВ.....
17. ВЕСЕЛКА МАРЕВА.....	35. ЕРИК ВАСИЛЕВ.....
18. БОРИС ИЛИЕВ	36. ГЕНОВЕВА НИКОЛАЕВА.....

37. КРИСТИЯНА ГЕНКОВСКА.....	55. МАРИЯ ХРИСТОВА..... О.М. т.2
38. ВАНЯ АТАНАСОВА.....	56. СОНЯ НАЙДЕНОВА..... О.М. т.2
39. АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ.....	57. ИВАНКА АНГЕЛОВА.....
40. РОЗИНЕЛА ЯНЧЕВА..... О.М. т.2	58. АНЕЛИЯ ЦАНОВА.....
41. ЕМИЛИЯ ДОНКОВА.....	59. ЕЛЕНА АРНАУЧКОВА.....
42. ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ.....	60. НИКОЛАЙ ИВАНОВ.....
43. ЛЮДМИЛА ЦОЛОВА.....	61. ДЖУЛИАНА ПЕТКОВА.....
44. МАДЛЕНА ЖЕЛЕВА.....	62. ЯНА ВЪЛДОБРЕВА.....
45. АНЖЕЛИНА ХРИСТОВА.....	63. МИРОСЛАВА КАЦАРСКА.....
46. ВАСИЛ ХРИСТАКИЕВ... О.М. т.1	64. МАРИЯ БОЙЧЕВА.....О.М. т.1
47. ГАЛИНА ИВАНОВА.....	65. НАТАЛИЯ НЕДЕЛЧЕВА.....
48. ДЕСИСЛАВА ДОБРЕВА.....	66. ДИАНА КОЛЕДЖИКОВА.....
49. ИВАЙЛО МЛАДЕНОВ.....	67. БОРИС ДИМИТРОВ..... О.М. т.2
50. АННА НЕНОВА..... О.М. т.1	68. НЕВИН ШАКИРОВА.....
51. ЗОРНИЦА ХАЙДУКОВА.....	69. РАДОСТ БОШНАКОВА... О.М.т.2
52. ДЕСИСЛАВА ПОПКОЛЕВА О.М.т.2	70. ДОРА МИХАЙЛОВА.....
53. МИЛЕНА ДАСКАЛОВА.....	71. ХРИПСИМЕ МЪГЪРДИЧЯН О.М.т.2
54. ТАНЯ ОРЕШАРОВА.....	

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

по т. 1 от решението по тълк. д. № 2/2023 г. на ВКС-ОСГТК

Не споделяме възприетото от мнозинството становище по т. 1 от тълкувателното решение, като считаме, че когато предмет на изпълнението е вземане, дължимо при условията на пасивна солидарност, наличието на основание за прекратяване на изпълнителното производство по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК следва да се преценява поотделно за всеки от длъжниците.

Утвърдено в доктрината и съдебната практика е разбирането, че при пасивната солидарност всеки длъжник се намира в самостоятелно правоотношение с кредитора, като отделните правоотношения са обединени от общата цел да се удовлетвори интересът на кредитора. Процесуалното отражение на тази съвкупност от правоотношения се изразява в това, че в исковия процес длъжниците се явяват обикновени, а не необходими, още по-малко задължителни другари, т. е. кредиторът разполага със свободата да прецени дали да предяви иска си срещу всички длъжници, срещу само част от тях или дори срещу само един длъжник (чл. 122, ал. 2 ЗЗД). Възможни са следователно и хипотези, при които за събиране на едно и също вземане да бъдат издадени повече от един изпълнителен лист срещу отделните солидарни длъжници, респ. да бъдат образувани повече от едно изпълнителни производства, дори и развиващи се паралелно.

При пасивната солидарност и в изпълнителния процес съществуват множество самостоятелни процесуални правоотношения за всеки длъжник поотделно. Самостоятелността на тези процесуални правоотношения не зависи от обстоятелството дали за събирането на вземането са издадени отделни изпълнителни листове или един общ изпълнителен лист, доколкото липсва правна норма, която да провежда подобно разграничение. Следователно и в хипотезата на издаден общ изпълнителен лист и образувано въз основа на него общо изпълнително дело е налице съединяване на отделните и самостоятелни изпълнителни производства срещу всеки от длъжниците. Оттук следва и изводът, че наличието или липсата на основания за прекратяване на изпълнението, в частност поради настъпила перемпция по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК, следва да се преценяват поотделно за всеки длъжник и имат значение само за воденото срещу него принудително изпълнение.

Не обосновават обратния извод изложените в мотивите на тълкувателното решение аргументи.

На първо място, не може да бъде споделен изводът, че изпълнителните действия по отношение на един от солидарните длъжници, рефлексират върху останалите. Същият е обоснован с нормата на чл. 123, ал. 1 ЗЗД, според която общо за всички длъжници правно действие има извършеното от който и да било от длъжниците изпълнение¹. В изпълнителното производство обаче изпълнение по смисъла на чл. 123, ал. 1 ЗЗД представлява единствено извършеното от съдебния изпълнител плащане в полза на вискателя. Като последно и приключващо производството (или съответния изпълнителен способ при недостатъчност на получените при осребряването суми) процесуално действие това плащане по никакъв начин не може да бъде прието за аргумент, че и предхождащите го процесуални действия, образували изпълнителния способ

¹Предвидените в чл. 123, ал. 1 ЗЗД даване вместо изпълнение, прихващане и забава на кредитора нямат отношение към случаите на принудително изпълнение.

срещу съответния длъжник, рефлектират и върху останалите длъжници, още повече, че такъв извод влиза в противоречие с подчертаната в самото тълкувателно решение самостоятелност на процесуалните правоотношения на всеки от длъжниците.

На второ място, не може да бъде споделен и аргументът, че в хипотезата на издаден общ изпълнителен лист правата по него могат да бъдат реализирани само в едно общо изпълнително производство. Предвид общоприетата самостоятелност на процесуалните правоотношения дори и в хипотезата на издаден общ изпълнителен лист право на вискателя е да прецени дали да насочи изпълнението срещу всички или само срещу част от длъжниците. От тази гледна точка не съществува разлика между хипотезата на изпълнително производство, от самото начало образувано само срещу част от длъжниците по изпълнителния лист, и изпълнително производство, в хода на което вискателят изрично (чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК) или чрез бездействие (обсъжданата т. 8 на чл. 433, ал. 1 ГПК) изоставя изпълнението срещу част от длъжниците. Не може освен това да бъде придавано правно значение на невъзможността вискателят да осъществи правата си срещу тези длъжници в същото изпълнително производство, доколкото: 1) бездействайки по отношение на тези длъжници в двегодишния срок по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК вискателят сам се отказва, и то само временно, от тази възможност, и 2) не съществува пречка срещу същите длъжници принудителното изпълнение да бъде подновено в рамките на същото изпълнително дело съгласно мотивите към т. 3 от същото тълкувателно решение.

И на трето място, възприетото разрешение не се обосновава и с аргументите, извлечени от нормата на чл. 422а, ал. 1 ГПК. Установеното в посочената норма изискване за съразмерност на обезпечителните мерки и изпълнителните способности не е абсолютно - преценката за съразмерност и реализирането на последиците ѝ при наличие на такава е поставена в зависимост от волята на длъжника (чл. 442а, ал. 2 ГПК), поради което отклонението от това изискване само по себе си не обуславя незаконосъобразност на наложените обезпечителни мерки и предприетите изпълнителни способности. От това следва, че не съществува пречка вискателят в отклонение от изискването за съразмерност да насочи изпълнението върху имуществата на всички длъжници и така да прекъсне теченето на срока по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК. Дори и впоследствие възражението на длъжника бъде уважено, извършеното от вискателя процесуално действие запазва правния си ефект на прекъсване на срока по чл. 433, ал. 1, т. 8 ГПК. Липсва и пречка в хода на изпълнението и в рамките на започналия да тече нов двегодишен срок след уважено възражение на някой от длъжниците по чл. 442а, ал. 2 ГПК вискателят повторно да предприеме нови изпълнителни действия срещу същия длъжник, включително с оглед възможността действията срещу другите длъжници да са останали без резултат или възможността същият длъжник да не упражни правото си на възражение по чл. 442а, ал. 2 ГПК.

Освен това изложените в мотивите на тълкувателното решение аргументи предпоставят положителен отговор на въпроса дали нормата по чл. 442а ГПК се прилага в хипотезата на изпълнение на парично вземане, дължимо солидарно от двама или повече длъжници по изпълнението, по-конкретно дали несъразмерността следва да се преценява общо за всички длъжници или поотделно за всеки, т. е. дали солидарният длъжник може да се позове на несъразмерност, произтичаща от обезпечителни мерки или изпълнителни способности, насочени върху имуществото на другия длъжник/длъжници. Следва да

се съобрази, че ако на солидарния длъжник бъде призната такава възможност, възражението по чл. 442а, ал. 2 ГПК ще има за последица невъзможност обезпечителни мерки, респ. изпълнителни действия, да бъдат насочени върху имуществото на този длъжник до реализиране на вече предприетите обезпечителни мерки или изпълнителни способности върху имуществото на другия длъжник. Подобно тълкуване би довело до възникването на субсидиарност между отделните материалноправни претенции спрямо солидарните длъжници в противоречие с чл. 122, ал. 1 ЗЗД, а същевременно, доколкото нормата на чл. 442а ГПК не предвижда обсъжданата хипотеза на солидарност, същата не може да бъде приета за специална и изключваща приложението на общото правило по чл. 122, ал. 1 ЗЗД. Поради това следва да се приеме, че чл. 442а ГПК намира приложение само при несъразмерност на размера на задължението с обезпечителните мерки и изпълнителните способности, насочени върху имуществото на възразилия длъжник, от което произтича и неотносимостта на извежданите от тази разпоредба аргументи към поставения за тълкуване въпрос.

съдия Васил Христатиев

съдия Мария Бойчева

съдия Жива Декова

съдия Анна Ненова

ОСОБЕНО МНЕНИЕ
по т. 2 ТР № 2/2023 г. ОСГТК на ВКС

Противоречивата съдебна практика е по изпълнителни дела за парични притезания, а отговорът следваше да е:

При направено искане от първоначалния взыскател за спиране на изпълнителното производство по чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК или за прекратяване по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК не е необходимо съгласие на присъединените кредитори. Когато по изпълнителното дело е присъединен кредитор с удостоверено по надлежния начин право на принудително изпълнение за вземането си, изпълнителното производство се спира по чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК или се прекратява по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК само за първоначалния взыскател. Делото се спира по чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК, респективно се прекратява по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК изцяло, когато присъединените взыскатели са само кредитори с възбрани или запори по обезпечителна заповед, ипотечарни или зложни кредитори или кредитори с право на задържане без изпълнителен лист или пряко изпълнително основание. Когато към момента на направеното искане е осъществен изпълнителен способ и постъпленията са недостатъчни за удовлетворяване на вземанията на присъединените взыскатели, съдебният изпълнител извършва разпределението, без да включва вземането на първоначалния, като съобразява правилата за несеквестируемостта.

Мотиви към отговора:

С института на присъединяването законодателят цели не да се образуват паралелни изпълнителни производства по отношение на един длъжник, а всеки друг кредитор, освен първоначалния, да се присъедини (чл. 456, ал. 1 ГПК). Правото на присъединяване възниква, когато и друг кредитор освен първоначалният взыскател има удостоверено по надлежния начин право на принудително изпълнение за вземането си срещу длъжника (чл. 456, ал. 2 и чл. 458 ГПК). То възниква и когато изпълнението е насочено върху вещь или вземане на длъжника, които служат за обезпечение на вземането на друг кредитор (чл. 459 ГПК, разяснена с т. 5 ТР № 2/26.06.2015 г. тълк.д. № 2/2013 г. ОСГТК на ВКС). Диспозитивното начало допуска първоначалният взыскател да изостави изпълнението, като поиска спиране по чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК или прекратяване по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК на делото в цялост или на осъществяван изпълнителен способ. В част V на ГПК няма разпоредба, която изисква присъединените кредитори да се съгласят с направеното искане. Първоначалният взыскател и присъединените са активните страни, а длъжникът е пасивната. Случаят не е подобен с чл. 229, ал. 1, т. 1 ГПК. Присъединените кредитори участват, защото както първоначалният взыскател имат право да реализират вземанията си от имуществото на длъжника (чл. 133 ЗЗД и чл. 442 ГПК). Обектът на принудително изпълнение по делото е общ. Различно е основанието, поради което законът признава правото на участие. Вземанията на първоначалния и на присъединените взыскатели са

различни. Различен е и начинът, по който съдебният изпълнител ги установява и провежда. Разпределението, което той извършва, когато постъпленията са недостатъчни, отчита разликите чрез спазване реда на привилегиите (чл. 460 ГПК и чл. 136 ЗЗД). Случаят не е подобен и с чл. 216, ал. 2, изр. 2 ГПК. Принципът по чл. 8 ГПК или аналогията от закона (чл. 46, ал. 2 ЗНА) не преодоляват мълчанието на законодателя, който не изисква присъединените кредитори да се съгласят с направеното искане от първоначалния вискател по чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК или по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК. Чрез него първоначалният вискател се разпорежда със своето право на принудително изпълнение по делото. Последниците, които настъпват от неговото искане, обаче са различни.

Когато се е присъединил кредитор с удостоверено по надлежния начин право на принудително изпълнение, изпълнителното производство се спира по чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК, респективно се прекратява по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК, само за първоначалния вискател. Това са кредиторът с изпълнителен лист, с пряко изпълнително основание, с удостоверението по чл. 456, ал. 3 ГПК и държавата с удостоверението по чл. 191, ал. 4 ДОПК (чл. 456, ал. 2 и чл. 458 ГПК). Тези вискатели, както и първоначалният, са снабдени с изпълнително основание и участват по изпълнителното дело, за да осъществят своите права чрез осребряване имуществото на длъжника. Съдебният изпълнител не вдига запорите и възбраните само поради направеното искането от първоначалния вискател по чл. 432, ал. 1, т. 2, респ. по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК. С участието на тези присъединени вискатели неосъществените изпълнителни способности следва да се довършат, включително с възможността изпълнението да се насочи и върху друго имущество на длъжника след внасяне на разноските (от кредиторите по чл. 456, ал. 2 ГПК). Правото на принудително изпълнение на присъединения вискател с удостоверение по чл. 456, ал. 3 ГПК и на държавата с удостоверение по чл. 191, ал. 4 ДОПК също е засвидетелствано по надлежен начин, така както и на първоначалния. Изпълнителният лист се издава в един екземпляр (чл. 408, ал. 1 ГПК). Присъединяването на кредитор с удостоверение по чл. 456, ал. 3 ГПК може да има обяснение в това, че по изпълнителния лист той е образувал друго дело и е насочил изпълнението върху имот на длъжника в териториално различен район на действие на друг съдебен изпълнител (чл. 427, ал. 1, т. 1 ГПК), или в това, че изпълнителният лист има действие срещу длъжника като трето лице, учредило залог или ипотека върху имущество, върху което първоначалният вискател е насочил изпълнението (чл. 429, ал. 3 ГПК и т. 2 ТР № 4/11.03.2019 г. по тълк.д. № 4/2017 г. ОСГТК на ВКС). За публичните вземания на държавата присъединяването е по право (чл. 358 ГПК), а за тях е привилегията по чл. 136, ал. 1, т. 6 ЗЗД. Обяснението е в засиления режим на държавната собственост (чл. 17, ал. 4 КРБ). Уреждайки конкуренцията между принудително изпълнение по ДОПК и по ГПК, законодателят предвижда, че изпълнението осъществява този

изпълнителен орган, който пръв е наложил заповест или възбрана върху имуществото на длъжника (чл. 191, ал. 1 и ал. 3 ДОПК и мотивите към т. 1 ТР № 2/26.06.2015 г. по тълк.д. № 2/2013 г. ОСГТК на ВКС). Връщането на изпълнителния лист на първоначалния взыскател, за когото производството се прекратява по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК, не е пречка то да продължи само с участие на присъединен кредитор с удостоверение по чл. 456, ал. 3 ГПК или на държавата с удостоверение по чл. 191, ал. 4 ДОПК. Удостоверенията са официални свидетелстващи документи, възпроизвеждащи изпълняемото право към определен момент – деня, когато са издадени. Изпълнителният лист също е официален удостоверителен документ, възпроизвеждащ изпълняемото право към определен момент. Законът не прави разлика между присъединените кредитори по вид изпълняемо право (частно или публично), по титуляр (физическо лице, юридическо лице или държавата) или по официален документ, засвидетелстващ правото на принудително изпълнение (изпълнителен лист, пряко изпълнително основание, удостоверение по чл. 456, ал. 3 ГПК или по чл. 191, ал. 4 ДОПК). Присъединеният кредитор с удостоверението по чл. 456, ал. 3 ГПК и държавата с удостоверението по чл. 191, ал. 4 ДОПК имат признато по надлежния начин право на принудително изпълнение за вземанията си. Към момента на направеното искане от първоначалния взыскател по чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК, респ. по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК, кредиторът, присъединен с удостоверение по чл. 456, ал. 3 ГПК, може да е направил разноси, които се ползват с привилегията по чл. 136, ал. 1, т. 1 ГПК (т. 6 ТР № 2/2015 г.). Тези разноси могат да се поставят в тежест на длъжника само по това изпълнително дело. Гаранцията срещу недобросъвестния кредитор с удостоверение по чл. 456, ал. 3 ГПК е в крайт на разпоредбата – сумите по разпределението за неговото вземане се превеждат по сметка на съдебния изпълнител, издал удостоверението, и той отбелязва погасяването върху изпълнителния лист.

Различно е положението на кредиторите, които не са снабдени с изпълнително основание, но са присъединени, защото изпълнението е насочено върху вещь или вземане на длъжника, служещи за обезпечение на техните права (чл. 459 ГПК). Това са кредиторът с възбрана или заповест, наложен с обезпечителна заповед, ипотечарният или заложен кредитор и кредиторът с право на задържане, установено със съдебно решение. Техните права не се засягат от искането на първоначалния взыскател за спиране или за прекратяване на изпълнителното дело в цялост или на изпълнителния способ. Способът няма да бъде довършен. Имуществото остава в патримониума на длъжника. По направеното искане производството се спира по чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК, респективно се прекратява по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК, и за тези кредитори, ако само те са присъединените. Когато кредиторът се снабди с изпълнително основание, той може да се удовлетвори, като поиска продължаване на неприключения способ – след спирането по чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК, или да образува

изпълнително дело – след прекратяването по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК на инициираното от първоначалния вискател.

Разпределението не е изпълнителен способ. То следва осребряването на имуществото на длъжника. Когато към момента на направеното искане от първоначалния вискател по чл. 432, ал. 1, т. 2 ГПК или по чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК е осъществен изпълнителен способ и постъпленията не достатъчни за удовлетворяване на вземанията на присъединените кредитори, съдебният изпълнител извършва разпределението, без да включва вземането на първоначалния вискател. Такава е и хипотезата на осребрена вещ, секвестрируема само за него (чл. 445 ГПК). Вещта е секвестрируема само за първоначалния вискател, но постъпленията от осребряването ѝ са на длъжника. Разпределението е само за вземанията на присъединените кредитори. Различна е хипотезата на събрано вземане, което е било секвестрируемо само за първоначалния вискател (чл. 446, ал. 3 и 4 ГПК). Събраното се връща на длъжника.

съдия Геника Михайлова
съдия Албена Бонева
съдия Велислав Павков
съдия Десислава Попколева
съдия Розинела Янчева
съдия Веска Райчева
съдия Бонка Дечева
съдия Соня Найденова
съдия Мария Христова
съдия Хрипсима Мъгърдичян
съдия Радост Бошнакова
съдия Борис Димитров Илиев
съдия Росица Божилова
съдия Мими Фурнаджиева